

Tanárok a művészetben

Az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Vizuális Nevelési Tanszék huszonnyolc tanárának alkotásából nyílik kiállítás Tanárok a művészetben címmel ma délután 17.30-kor, a Kondor Béla Közösségi Házban (XVIII., Kondor Béla sétány 8.). A tárlatot január 31-ig tekinthetik meg az érdeklődők. (S. S.)

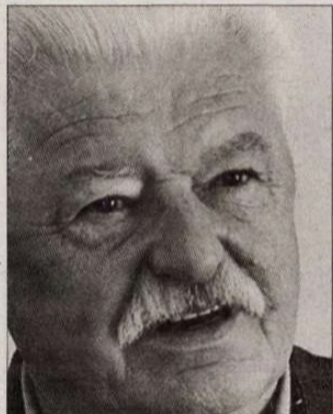
Koponyám és társaim

Almásy Aladár grafikusművész szobraiból nyílt kiállítás tegnap délután Koponyám és társaim címmel az Ernst Múzeum Dorottya Galériájában (V., Dorottya utca 8.). A tárlatot január 27-ig tekinthetik meg az érdeklődők. (T. T.)

Gyermekprogramok

Az Almásy Téri Szabadidőközpontban január 13-án, vasárnap délelőtt 10 órától komolyzenei koncertet rendeznek kicsiknek és nagyoknak. Ugyanekkor játszótér és kézműves-foglalkozások is lesznek. A Kálka együttes 11 órakor lép a pódiumra, 12 órától pedig Mókák bohóc nyitja ki varázskönyvét. (K. Gy. A.)

Mestercsetek

Ötven művész, többek között Gerzson Pál (képünkön), Fehér László, eFZámbó István, Gyémánt László, Kass János, Kokas Ignác, Kornis György, Melocco Miklós, Reich Károly, Szász Endre és Rippl-Rónai József alkotásai láthatók a Mestercsetek című kiállításon január 10-től 27-ig a Vigadó Galériában (V., Vigadó tér 2.) (Cs. O.)

Május 35.

Erich Kästner Május 35. című meseregényéből készült zenés mesejátékot mutat be a Szekszárdi Német Színház január 17-én, csütörtökön délelőtt 11 órakor a Budaörsi Játékszínházban (Szabadság út 26.). A fontosabb szerepekben Kovács Gyula, Karsai Klári, Merán Bálint, Németh László, Jannisch Éva, Hajós Cecília és Taskovits Judit látható. (S. S.)

Romániai magyar sírjelek

Memento mori – Romániai magyar sírjelek címmel nyílt meg Nagy Sándor fáfaragó népi iparművész kiállítása Nagykállóban, a művelődési központban (Báthori u. 1.). (S. S. S.)

Az első és utolsó önálló album

Öt éve kezdte el készíteni első – és tavaly áprilisban bekövetkezett halála óta tudjuk: utolsó – önálló albumát Joey Ramone, a legendás New York-i punk-rock zenekar, a Ramones egykori frontembere. A február közepén megjelenő posztumusz szólólemezen az énekes saját szerzeményei mellett egy Louis Armstrong- (What A Wonderful World), illetve egy Stooges- (1969) feldolgozás is hallható. (O. Cs.)

Rendszerváltás a politikai humorban?

Beszélgetés Sinkó Péterrel, a Rádiókabaré új főszerkesztőjével

Kondor Katalin, a Magyar Rádió elnöke kész helyzet elé állította Farkasházy Tivadart. Választania kellett a Rádiókabaré vezetése és a Heti Hetes-beli szereplései között. A Rádiókabaré éléről közös megegyezéssel távozó Farkasházy Sinkó Pétert jelölte meg utódjául, aki március 31-ig szóló szerződését már alá is írta. A konzervatív körökhöz közelebb állónak mondott humoristát terveiről és a magyar humor helyzetéről faggatjuk.

VARGA KLÁRA

Miért pont önre esett a választás?

– Az I. Humorfesztivál óta, vagyis 1974-től dolgozunk együtt Farkasházy Tivadarral, és ha vannak is közöttünk konfliktusok, ezeket általában sikerül házon belül megoldani.

– Mit jelent az, hogy ön „a konzervatív körökhöz közelebb áll”?

– Az én értékrendem konzervatív. Nemzeti érzelmű embernek tartom magam. De ez nem azt jelenti, hogy összejárjak bárkivel, és bármit megbeszélünk.

– Miért szól ilyen rövid időre a megbízatása?

– Mert március 31-e után át-szervezések várhatók a rádióban, s ezek a Rádiókabarét is érintik. Az eddigi közvetlen elnöki felügyelet alól valószínűleg átkerülünk a zenei, irodalmi fősztály vezetése alá.

– Március 31-ig az ön vezetésével csupán egyetlen műsor készül, de bizonyára megfordult a fejében, mi lesz, ha utána is a Rádiókabaré élén maradhat...

– Nagyon komoly restanciánk van az 1998-as Humorfesztiválon feltűnt új tehetségeket illetően. Annak, hogy idáig nem foglalkoztattuk őket, pénzügyi okai is vannak – és az is, hogy inkább „biztosra mentünk”. Az utolsó szilveszteri kabaréban azért lehetőséghez jutott Litkai Gergely és Tóth Tibor. Én jelentősen bővíteni szeretném majd a névsort. Meghívnék a korábbi rádiókabarékban olyan előadókat is, akik rég nem szerepeltek.

– Az ön által szerkesztett Rádiókabaréban is hallhatunk majd egyet-mást Orbán Viktor kolbászáról vagy arról, hogy ebben az országban bárkiből lehetne miniszterelnök vagy államtitkár?

– A névkimondás poénokat nagyon nem szeretem. Az olyanokat például, hogy „Orbán–Torgyán-kormány” vagy „Mikola-kupola”. Nemcsak egy másik politikai berendezkedéshez tartoznak, hanem

veszélyesek is. Állítom, hogy Torgyánból a média és a kabaré csinált TORGYÁN!-t. Másrészt a szocializmus idején a kabaré kiváltsága volt, hogy ilyen értelemben többet engedhetett meg magának. Ma megelőztek bennünket az újságok. Mindenkiről a lehető legharsányabban megírnak mindent. Nem érdemes rájuk licitálni. A névki-mondás a '70-es évek iskolája volt. Farkasházyval csináltunk is egy olyan számot, amelyben a szöveg semleges volt, de beleírtunk különféle neveket, és amikor elhangzott, hogy Kudlik, mindenki nevetett. A diktatúra bája, hogy az emberek megtanulnak a sorok között olvasni. Végül már ki sem kell mondani a nevet, mégis tudjuk, kiről van szó.

– A szilveszteri műsor kétségkívül visszafogott volt, és nemcsak politikai témákat pendített meg, de az ellenzéki kritika még mindig karakteresebben jelentkezett.

– Ez a szerzők és az előadók „sára”. Fölkértem szereplésre Sándor Györgyöt is. Nem vállalta. Németh László írta a Minőség forradalmában, hogy az ember megnézi az újságot és fáj neki, hogy amibe ő ír, ott ki van a másik oldalon. Sándor György nem mondott ilyet, de elég sok embert fölhívtam már, hogy megtudja, kikkel kell szerepelnie.

– A kilencvenes évek elején ön több nagyszerű publicisztikájában ítélt el a gúnyolódás, a kis hibák felnagyítása irányába tolódó, sokakat legszembetűnőbb érzelmében sértő poénkodást. Ugyanakkor a mai napig együtt dolgozik számos olyan kollégájával, akik az ilyen fajta élcelődéseket elkövetik és élvezik. Önnek ez nem fáj ugyanúgy, mint azoknak, akiket fentebb említett?

– Furcsa dolog, hogy vannak olyan munkatársaim, akikkel a világon semmiben nem értünk egyet. A hétköznapi kapcsolatomban mégis jó velük, tündéri, aranyos emberek. Aztán amikor elolvasok vagy látok hallok tőlük valamit, úgy érzem, mintha nem is azok lennének, akikkel a rádió folyosóján beszélgetni

„Vannak olyan munkatársaim, akikkel a világon semmiben nem értünk egyet”

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

szoktam... De szerintem nem áll az, amit a Rádiókabaréról mondott. Számoljuk össze a Fábry-poénokat, aztán ott volt az a részlet Viktor Pelevintől: „Ugyanazok az arcok néznek ránk a képernyőről, akik eddig néztek, pont az ellenkezőjét magyarázzák, mint amiért eddig akasztottak.”

– A beépült posztkommunistákról van szó? A máig élő letelefonálós módszerekről?

– Néha az az érzése az embernek, hogy maradt minden a régi-ben. Nem csak Oroszországban, nálunk is. Ugyanazokat az arcokat látom, mint eddig, és szemrebbetés nélkül mondják az ellenkezőjét annak, amit azelőtt mondtak.

– És ez senkinek sem tűnik fel.

– De feltűnik, csak senki nem fogalmazza meg. Valahogy még mindig a fejünk fölött történnek ezek a dolgok.

– Üvegől pezsgőt című írásában 1992-ben azt taglalja: ahogyan a társadalomban, a humorban sem történt meg a rendszerváltás. Mára megváltozott-e ön szerint a helyzet?

– A rendszerváltás ugyanúgy oldódik meg a humorban, mint az élet egyéb területein. Valaki azt mondta, majd akkor lesz békesség a lelkekben, ha az a bizonyos ortodox, nagyon kemény és nagyon harcos, janicsárlelkű világ elmúlik. Ameddig nem az számít, kinek van igaza, ki mit csinált a politikában

vagy a közélet más területén, hanem hogy érzelmileg kihez kötődöm, addig csak az acsarkodás van. És az egyszerű ember, aki mindent hallja, mondja is a többi után.

– Sőt, nem is csak az egyszerű ember, hanem az értelmiségi is.

– A fülembé cseng a Kornis Mihály-i klasszikus mondat, amely szerint még szerencse, hogy jobban utálunk titeket, mint ti minket. Ez egy platform manapság.

– És egy hajtóerő is. Ön szerint miért kerültünk ilyen messzire attól, hogy egy ország együtt nevehessen?

– Az egész életünket behalózza a politika. Nem úgy ül a család este a vacsoránál, mint 15 évvel ezelőtt, amikor egy közös ellenség volt, és jól kipolitizálták magukat, s boldogok voltak. Most az egyik nővér SZDSZ-es, a másik báty MSZP-s, és veszekednek. Az én szemszögemből ez azt is jelenti, hogy sok fejfel kell majd gondolkodnom.

– Közelednek a választások. Mennyire fogja ez meghatározni az ön nevével fémjelzett kabaréműsört?

– Amennyire rajtam áll, nem lesz manipulatív a műsor, nem hangzik el kortesbeszéd se pró, se kontra.

– Több politikamentes műsor-szám szerepel majd?

– Mindenképpen. Szerintem a humor legfőbb örök témája maga az ember. Nemcsak a politikus, hanem a házasságszédelgő, a harácsoló, az ügyeskedő, az, aki meggon-

datlanul tapos le másokat.

– Az Antall-érában a Petőfi Kabaréban ezt az irányvonalat képviselte. Akkoriban ment a tévében a Parabola. Volt fél év, amikor Farkasházyval nem sokat beszéltek...

– Olyasmi került képernyőre a nevemmel, amit én nem úgy, nem abban a formában írtam meg. Le is mondtam, mint forgatókönyvíró. Az volt a baj, amit a másik oldalon is látunk, hogy a Parabola készítői mindenáron útni akartak.

– Mi lett azokkal a humoristákkal, akiket azokban a tévéműsorokban láthattunk?

– Senki nem nyúlt utánuk. Nem kaptak semmiféle lehetőséget a továbbiakban.

– Létezik-e konzervatív magyar humor?

– Magányos „bölények”, mint Czako Gábor, Temesi és mások akadnak, de nincs műhelyük.

– Tény, hogy nem a hetvenes évek asztaltársaságainak a korát éljük.

– Farkasházyt azért is becsülöm, mert Szárszón évről évre nagy pénzkért vendéglátja és összerattja a hozzá közel állókat.

– Azért ott a Soros Alapítvány is alaposan besegít.

– Nem hinném, hogy ez csak pénzkérdés. Szerintem lelki alkot dologa is. Akik írni, gondolkodni szeretnek, nagyon magányosak.

Egyenlő távolságra a sziklafalaktól

A manipulációról kezdőknek és haladóknak · Róka a vaksötét barlangban

A RÁDIÓ MELLETT

HANTHY KINGA

H a manipuláció című tantárgy nincs is a médiaegyetemen, arról azért esik, hányféleképpen lehet megfogalmazni egy hírt. Más sugall, aki azt emeli ki, hogy hány hold földet műveltek meg az idén, mint az, aki a megművelten földdek nagyságáról értekezik. Ugyanaz a téma, ugyanazok a számok szerepelnek, mégis más az üzenet. Nem nagy tudomány tehát a manipuláció, de kis tudomány voltában is igen hatékony tud lenni, hiszen az emberek – a hallgatók, nézők, olvasók – alapvetően figyelmetlenek, legtöbbször csak a vezérszavakat, az egymondatos közléseket jegyzik meg.

Nem kell hozzá tehát elmélyült kutatómunka, hogy egy újságról, televízióról vagy rádióadóról a híradásai alapján megállapíthassuk, milyen politikai rokonszenveket

táplál. Elég csak megnézni, melyek a vezető hírek, azokban mi kap hangsúlyt. Nyilvánvaló, hogy az ellenzéki médiumok kevésbé lelkesednek a kormányhírekért, mint a kormány közlések. S ezt természetesnek is tekinthetnénk, ha a magyar sajtóban és tömegtájékoztatóban elsősorban a tények uralkodnának, és csak másodsorban a politikai szándékok. Tehát ha a tisztesség lenne a szakmai alap.

Itt van például az árvízi újjáépítés. Akárhonnan is nézzük, ez bizony sikertörténet. Még akkor is az, ha kereskedelmi televízióink éves visszatekintésükben elsősorban arról emlékeznek meg, hány ház nincs még kész, s szívesen szólaltatnak meg olyan polgárokat, akik elégedetlenek, mert azt szerették volna, ha az ő házuk helyett is újat épít a kormány, de nem kerültek fel a listára. Így választások közeledtével az újjáépítés igazi kampánytéma, a médiamanipuláció jól bejárható terepe. Azt gyakrabban látjuk,

mit kezd ezen a terepen az ellenzéki sajtó. Hibát keres. Am ennél jóval nehezebb helyzetbe kerülhet, aki nem kifogásolni, hanem dicsérni szeretné az újjáépítést magát, aki nagy tettekné gondolja, hogy fél esztendővel a pusztító ár után állnak az új házak, s ha még akadnak, sőt maradnak is gondok, a tények, a számok magukért beszélnek.

Lemegy Németh Miklós Attila, a rutinos rádiós a Beregbe, Gulácsra és Tákosra, és dokumentumműsört készít A mi házuk címmel e két falu újjáéledéséről. Fejében ott van mindaz, amit az árvízi építkezésekről rosszat összehordtak, és szeretné ezt a torz képet egy óra alatt egy kicsit kijavítani. Németh Miklós Attila lelkes, és lelkesedésében időnként leír a lába a ló túlsó oldalára. Mert érzi, hogy a fél esztendő tragédiát szenvedett, új helyzetükkel épp hogy barátkozó ottaniak nem mindenben osztják. A fiatal ember, bár épp tervezgette, hogy korszerűsíti a régi házat, amit

azután elvitt a víz, mégsem gondolja, hogy az ár éppen jókor jött volna. Ki is javítja a riportert, aki azonban nem józanodik, és gondolatban számtalan gyermekkel népszerűt fel is házat.

Németh Miklós Attila jót akart, és használt is az újjáépítés ügyének. Lesöpörte a terepről a fintorgókat, az örökös bajkeresőket. De éppen úgy járt, mint a többi fővárosi, aki tiszteletet teszi a Tisza mellett. Nem érti, talán nem is érti, mekkora szenvedéseket, veszteségeket éltek át az ottaniak nem is olyan régen. Hisz amit elvitt az ár, amit elmosott a belvíz, az az övek volt, az életük műve. A mostani új, nagy, felülről érkezett adomány. Meg kell szokni, meg kell meg szeretni. És bizony lesznek, akiknek ez nem is sikerül.

Szerelmes barlangjaim címmel hallhattunk egy korábbi beszélgetést a Petőfin a december elején hetvenhat esztendőskorában elhunyt barlangkutatóval,

Jakucs Lászlóval. A neves tudós számította ki a második legnagyobb Aggteleki-cseppkőbarlangunk, a felszínről nem látható Békta-barlang helyét, majd munkatársaival fel is tártta. Nevéhez számtalan tudományos eredmény kötődik, közülük azonban talán a legjelentősebb annak a módszernek a kidolgozása, amelyik új fejezetet nyitott a föld alatti barlangok feltárában. Hallgattuk a Jakucs Lászlóval készült beszélgetést (a riportert az új szerepben bemutatkozó nyelvész, Balázs Géza volt), és egyre irigyebbek lehettünk. Egy boldog, gazdag életpálya rajzolódott ki előttünk. Mert ugyan veszélyes a barlangok világa, vaksötét, félelmetes a mélyük. De ott tisztességesek az irányadók: az ösztön és a természet erői. Azok segítenek a rókának is, hogy a szaglász és a látás képességétől megfosztva mindig az út közepén maradjon. Egyenlő távolságra a sziklafalaktól.